Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	**136**
Land:	Uganda
Kilde:	Utrikesdepartementet
Titel:	”Mänskliga rättigheter i Uganda 2006”
Udgivet:	6. marts 2007
Optaget på baggrundsmaterialet:	9. juli 2007

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en översiktlig sammanställning över hur de mänskliga rättigheterna efterlevs, grundad på den svenska ambassadens bedömningar.

Rapporten kan inte ge en fullständig bild. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Uganda 2006

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

När den nuvarande regimen under president Yoweri K. Musevenis ledning kom till makten 1986 var Uganda ett land i politiskt, ekonomiskt och socialt kaos. Ett framgångsrikt återuppbyggnads- och utvecklingsarbete har sedan dess skett på många områden i de södra delarna av landet. I norra Uganda och i nordöstra Uganda, Karimoja, har konfliktsituationer lett till en svår humanitär situation. På det politiska planet har utvecklingen varit begränsad och först hösten 2005 återintroducerades flerpartisystem.

Såväl framsteg som bakslag vad gäller respekten för mänskliga rättigheter (MR) har rapporterats under året. Problemen på mänskliga rättighetsområdet gäller framförallt bristande säkerhet och övergrepp i konfliktområdet i norra Uganda. Andra problem är förekomsten av tortyr, bristande rättssäkerhet, och trakasserier av politiska opponenter. Situationen är vidare allvarlig vad gäller kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter samt barnets rättigheter.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventions-kommittéer

Uganda är part till alla de centrala konventionerna om mänskliga rättigheter:

- Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) samt dess fakultativa protokoll om enskild klagorätt.

- Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR).
- Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (CERD).
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW).
- Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning (CAT).
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC) samt de två fakultativa protokollen om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi respektive om barn i väpnad konflikt.
- 1951 års konvention om flyktingars rättsliga ställning samt tillhörande protokoll från 1967.
- Romstadgan för Internationella brottmåldomstolen (ICC). Uganda har dock ingått ett så kallat artikel 98-avtal med USA vilket undantar amerikanska medborgare från att överlämnas till domstolen.
- Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter.

Uganda har inte undertecknat det andra fakultativa protokollet till ICCPR om avskaffandet av dödsstraffet, det fakultativa tilläggsprotokollet till CAT om förebyggande av tortyr eller det fakultativa protokollet till CEDAW om enskild klagorätt.

Avseende rapportering till konventionskommittéerna har Uganda en betydande eftersläpning. Längst eftersläpning har konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som inte rapporterats om sedan 1990. Uganda har på senare år rapporterat till tortyrkommittén, barnrättskommittén och kommittén för mänskliga rättigheter avseende konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. **Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr**

Sedan 1986 har den väpnade gruppen Lord's Resistance Army (LRA) stridit mot den ugandiska regeringen i norra Uganda. Fredsförhandlingar mellan LRA och regeringen inleddes i Juba i juli 2006, vilket har lett till en avsevärt förbättrad säkerhetssituation och minskade brott mot mänskliga rättigheter.

LRA har utfört grova och systematiska övergrepp mot civilbefolkningen. Internationella brottmålsdomstolen offentliggjorde hösten 2005 arresteringsorder på fem LRA-befäl för brott mot mänskligheten och

krigsförbrytelser. Civilbefolkningen i norra Uganda utsätts även för övergrepp av regeringsarmén Uganda People´s Defence Forces (UPDF). Tortyr, våldtäkter, och dödsfall är de övergrepp som rapporteras om mest. Straffriheten är omfattande.

Området Karimoja präglas av väpnade konflikter mellan befolkningsgrupper, ett stort flöde lätta vapen, stora boskapsräder, väpnade överfall och laglöshet. Rapporter om MR-övergrepp av UPDF i området har ökat kraftigt under 2006 i samband med en påtvingad avväpningsprocess.

Tortyr utförs främst av särskilda säkerhetsorganisationer såsom polisens Violent Crime Crack Unit (VCCU) och arméns Chieftancy of Military Intelligence *(*CMI). Personer hålls häktade på okänd plats utan kontakt med advokat eller anhöriga (in communicado) vid polisstationer eller i så kallade safe houses. Tortyr används huvudsakligen för att få information eller erkännande av brott. Regeringen erkänner att tortyr förekommer men förnekar existensen av så kallade safe houses. Enligt en MR-organisation har antalet safe houses minskat under året och förhör flyttats till polisstationer. Tortyr förekommer dock fortfarande innan personerna kommit till polisstationerna.

Brist på rapportering om övergrepp, särskilt i norra Uganda, är ett problem. Det finns en rädsla för repressalier eller att bli anklagad för samarbete med rebellerna. Polis finns i princip inte i norra Uganda där militären utför polisiära uppgifter.

Få framsteg har gjorts beträffande strafflöshet och kompensation till tortyroffer. Staten har i rättsinstanser dömts att betala skadestånd till offren, men detta har hittills inte fullföljts.

Det förekommer uppgifter om av statsmakten sanktionerade politiska mord, men dessa har inte verifierats. Avrättningar utan eller med bristfällig rättsprocess har enligt flera MR-organisationer ägt rum inom armén. Det finns inga bekräftade fall av politiska försvinnanden.

Fängelseförhållandena är svåra och ofta livshotande som resultat av överfulla fängelser och bristande resurser. Utbredd korruption och en låg utbildningsnivå bland polis- och fängelsepersonal är andra problem. Minderåriga befinner sig ofta i samma fängelser som vuxna.

Rapporter om barnoffer (child sacrifice) förekommer. Säkra uppgifter om omfattningen är begränsade men rapporterna antyder att det är ett betydande problem. Enskilda barnrättsorganisationer har under 2006 uppmärksammat

några fall av barnoffer och de har uppmanat regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att kunna ställa förövarna inför rätta för mord.

4. Dödsstraff

Dödsstraff föreskrivs som obligatoriskt för mord och för rån under försvårande omständigheter samt för våldtäkt, kidnappning och sexuellt umgänge med minderåriga. Det har också kunnat utdömas för ett antal förräderibrott. Dödsstraff utdöms fortfarande, men inga avrättningar har ägt rum sedan 1999 med undantag för militären inom vilken den senaste avrättningen utfördes 2003. Någon omfattande opinion mot dödsstraff finns inte. Konstitutionsdomstolen prövade frågan om dödstraff under året. Domstolen slog fast att det inte stred mot författningen men också att dödstraff inte skulle vara obligatoriskt som straff för vissa brott. Förmildrande omständigheter kunde finnas. Ett antal fall skall nu ses över.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Godtyckliga frihetsberövanden och andra ingrepp i den personliga friheten från de rättsvårdande myndigheternas sida förekommer.

Under året och slutet av 2005 utsattes rättssystemet för hårt tryck i samband med arresteringen av oppositionsledaren Kizza Besigye. Anklagelsen var landsförräderi och kopplingar till den omtvistade rebellgruppen People's Redemption Army (PRA) samt ett våldtäktsfall från 1997. Arresteringen kantades av rättsvidrigt förfarande och militär maktdemonstration. Den civila domstolen omringades av paramilitär grupp i syfte att åter arrestera Besigye när denne getts frihet mot borgen. Besigye var åtalad i såväl den civila domstolen som den militära krigsrätten. En dragkamp mellan de båda instanserna pågick under ett par månader och slutade med att Besigye prövades i den civila domstolen.

Ytterligare minst 40 personer sitter häktade åtalade för landsförräderi för samröre med PRA. Många av dem har suttit fängslade sedan 2001 utan rättegång och flertalet har blivit utsatta för tortyr. 21 av dessa fall prövades i samma rättsprocess som Besigye. Under året erkände sju personer i syfte att få amnesti. Dessa sju lär dock fortsatt hållas i så kallade safe houses enligt information från två personer som lyckats rymma.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Det ugandiska rättsväsendet omfattar domstolar på regional och nationell nivå med högsta domstolen som sista instans. Krigsrätten har rätt att pröva civila som anklagas för kopplingar till militära aktiviteter. Folkvalda företrädare på by- och distriktsnivå (Local Councils) kan döma i civila rättsfrågor, exempelvis ägande av mark. Dessa rättsinstanser är ofta de enda tillgängliga för landsbygdsbefolkningen och har rapporterats överskridit sina befogenheter genom att behandla brottmål såsom mord och våldtäkter.

Enligt ugandisk lag skall beslut om häktning fattas inom 48 timmar. Misstänkta måste ges en rättslig prövning eller släppas mot borgen inom 60 dagar (180 dagar vid brott som kan medföra dödstraff). Om fallet underställs domstolsprövning inom utsatt tid finns ingen begränsning för häktningstiden. Antiterroristlagen tillåter misstänkta att hållas utöver de 48 timmarna. År 2004 var genomsnittlig häktningstid före rättegång tre till fyra år och de häktade utgjorde 60 procent av fångarna i de ugandiska fängelserna.

Domstolsväsendet uppvisar överlag prov på integritet och självständighet. Domstolarna utsätts dock för politiska påtryckningar i perioder och graden av självständighet varierar mellan olika domstolar. Presidenten har betydande makt vid tillsättningar av domare vid de viktigaste instanserna.

Rättssäkerheten får överlag klassas som låg för den stora majoriteten. Tillgången till rättsväsendet är ojämnt fördelad och resurserna begränsade. Rättshjälp erbjuds av några organisationer men efterfrågan överstiger kraftigt tillgången.

Internflyktingar och andra utsatta grupper, särskilt i norra Uganda, har i praktiken ingen tillgång till rättssystemet.

Den av regeringen etablerade men oberoende MR-kommissionen, Uganda Human Rights Commission, tar upp enskilda fall och påtalar övergrepp från myndigheternas sida. MR-kommissionen har på senare år upplevt en rad problem och har svårt att genomföra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

7. Straffrihet

Övergrepp som begåtts av armé eller polis är sällan föremål för rättslig prövning.

Regeringen utfärdade år 2000 en lag som ger alla rebeller möjlighet att söka amnesti. Lagen skall delvis ses mot bakgrund av att den stora majoriteten av LRA består av kidnappade barn. Alla rebellgrupper, det vill säga inte bara LRA, åtnjuter möjlighet till amnesti. Totalt sägs över 15 000 personer ha fått amnesti sedan lagen infördes. Ungefär hälften av dessa tillhörandes LRA.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Yttrandefrihet är grundlagsfäst. Någon formell censur förekommer inte och debatten i media är mångfacetterad och frispråkig. Fängslande av journalister och tillfälliga stängningar av media förekommer dock. Antiterroristlagen innebär att en journalist kan dömas till dödsstraff om denne befinns skyldig till publicering av ”information som stödjer terrorism”. Självcensur förekommer vad gäller exempelvis känslig information om presidenten eller regeringsarmén och dess agerande bland annat i norra Uganda. Åtminstone tre journalister har lämnat landet för att de mött hot mot sitt eget liv från säkerhetsorganisationer.

Klimatet har hårdnat de senaste åren i samband med frågan om presidentens mandatperioder, liksom inför valen 2006 (se även kapitel nio). I november 2005 förbjöds offentlig diskussion om åtalet mot Besigye även om media i huvudsak ignorerade förbudet.

Under året åtalades ett antal journalister för olika brott. En journalist står exempelvis åtalad i sju separata mål. En utländsk journalist tvingades lämna landet i mars 2006.

En av journalisterna som åtalats under året har begärt en prövning av vissa lagar som används mot media i konstitutionsdomstolen. Vidare har redaktionen på den oberoende tidningen the Monitor genomsökts av säkerhetsorganisationer, flera radiokanaler trakasserades och stängts ned i perioder.

Politiska opponenter har trakasserats och sammankomster har brutits upp av polis och armé. Flera oppositionspolitiker åtalades för diverse brott i samband med valen 2006. De flesta avvaktar rättegång. (se vidare under kapitel nio).

Religionsfriheten i Uganda åtnjuter god respekt. I ett unikt fall tilläts en religiös grupp inte registrera sig på grund av misstanke om gruppens inblandning i ett massmord.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Den statsbärande politiska organisationen National Resistance Movement (NRM) har dominerat det politiska livet i Uganda sedan 1986. Landet har i praktiken fungerat som en enpartistat. Hösten 2005, efter en folkomröstning, ändrades lagarna så att politiska partier åter fick möjlighet att verka. Det kommer dock att ta lång tid och det krävs politisk reformvilja innan flerpartisystemet respekteras och fungerar i praktiken i hela landet. År 2005 beslutade parlamentet i en kontroversiell författningsöversyn att häva begränsningen för antalet perioder en president kan sitta vid makten.

Museveni återvaldes sålunda vid de första flerpartivalen i februari 2006 till en femårig mandatperiod. Museveni fick 59 procent av rösterna och huvudopponenten Kizza Besigye fick 37 procent av rösterna. NRM vann en överväldigande majoritet av platserna i parlamentet (275 av 333). Valen kritiserades för oegentligheter och trakasserier av oppositionen. Det mest uppseendeväckande fallet var arresteringen av huvudopponenten Kizza Besigye i november 2005 (se vidare kapitel fem). Demonstrationer slogs ned och flera personer omkom. Besigye blev i januari släppt mot borgen och kunde delta i valet men begränsades av rättegången i våldtäktsmålet där han senare blev friad. Rättegången i landsförräderimålet pågår fortfarande i slutet av 2006.

Vid en rättslig prövning konstaterade högsta domstolen (med rösterna fyra mot tre) att problem funnits men att de inte hade varit av sådan omfattning att de påverkat utgången av valet. EU:s observatörer konstaterade att valen ägt rum under förhållandevis lugna former, men att de ej uppnått internationella principer för demokratiska val på grund av avsaknaden av jämlika villkor ”level playing field”. Huvudorsaken var att NRM-systemet fortsatt varit fungerande, aktivt och finansierat av staten.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Den stora arbetslösheten och undersysselsättningen medför på sina håll svåra villkor för arbetstagarna som ofta är utlämnade till arbetsgivarnas godtycke vad gäller löner, arbetstider etc. En arbetslagstiftning finns och fackföreningar existerar men de är svaga och saknar brett stöd.

Barnarbete är vanlig förekommande.

Uganda är part till samtliga för MR centrala ILO-konventioner (International Labour Organization):

- Konventionen om föreningsfrihet och förhandlingsrätt (87 och 98)
- Konventionerna om icke-diskriminering i arbetslivet (100 och 111)
- Konventionerna om förbud mot tvångsarbete (29 och 105)
- Konventionerna om minimiålder respektive förbud mot de värsta formerna av barnarbete (138 och 182).

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Hälsosektorn är en prioriterad sektor och budgetallokeringarna har ökat kraftigt de senaste åren. Regeringen satsar främst på primärhälsovård. Generellt sett är dock hälsosektorn kraftigt underfinansierad och den tillgängliga offentliga hälsobudgeten är starkt beroende av olika givares stöd.

Resurserna för hälsovård är ojämnt fördelade och det finns områden, inte minst i det konfliktdrabbade norr, där tillgången till sjukvård är ytterst begränsad. Systemet med patientavgifter vid sjukhusvård har tagits bort, vilket har lett till att fler använder det offentliga sjukvårdssystemet.

Hälsosituationen för den ugandiska befolkningen har gradvis förbättrats de senaste åren men många människor dör fortfarande av sjukdomar som relativt enkelt hade kunnat förhindras. Barn- och mödradödligheten är fortsatt mycket hög, även med afrikanska mått mätt. Hiv/aids-epidemin har stabiliserats men på en hög nivå.

12. Rätten till utbildning

Utbildningssektorn är en prioriterad sektor och får förhållandevis stor resursallokering i budgeten. Uganda erbjuder sedan något år tillbaka alla barn grundskoleutbildning. Utbildningen skall vara gratis, men i praktiken är skolkostnader en stor börda för majoriteten av befolkningen. Antalet barn som registrerats för allmän skolgång ökade från 2,5 miljoner år 1996 till 6,8 miljoner år 2003. Den snabba ökningen har resulterat i stora klasser samt brist på lärare och lokaler, men innebär ändå ett steg framåt på utbildningsområdet. I de konfliktdrabbade distrikten i norr är situationen betydligt sämre än i övriga landet. De få skolor som finns i anslutning till flyktinglägren har provisoriska klassrum och flera hundra elever per klass.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Uganda har gjort betydande framsteg under den senaste 20 åren vad gäller bekämpning av fattigdom, även om mycket återstår innan levnadsstandarden kan anses tillfredsställande. Den positiva trenden har dock avstannat på senare år. Bland orsakerna återfinns försämrade världsmarknadspriser på kaffe, fortsatt konflikt i norr samt befolkningsökningen i landet.

År 2004 beräknades 38 procent av befolkningen om cirka 24 miljoner leva under fattigdomsgränsen. Levnadsstandarden varierar kraftigt i olika delar av landet, dels på grund av en ojämn resursfördelning som främst kommer huvudstaden och de mer utvecklade delarna i söder och sydväst till del, dels på grund av konflikten i norra Uganda.

Hälften av befolkningen är sysselsatt inom jordbrukssektorn som till stor del är en självhushållningsekonomi med begränsad kontakt med marknadsekonomin. Arbetet sker inte under reglerade, mätbara former. Undersysselsättning, deltidsarbete och säsongarbete är vanligt förekommande.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Kvinnans rättigheter är grundlagsfäst och regeringen har drivit en aktiv jämställdhetspolitik. Ett antal platser i parlamentet och i den lokala administrationen är vikta för kvinnor.

I praktiken är kvinnor och flickor diskriminerade vad gäller utsatthet för våld, arvs- och äganderätt, inklusive jordägande, vårdnadsfrågor osv. Misshandel och våldtäkter är vanligt förekommande. Vissa uppskattningar pekar på att 40 procent av Ugandas kvinnor utsätts för våld i hemmet. Kvinnlig omskärelse förekommer i delar av landet och är inte förbjudet i lag. Lagstiftningen förbjuder inte heller våldtäkt inom äktenskapet. Polygami är tillåtet enligt lag. Abort är förbjudet.

Ett viktigt förslag om att stärka lagstiftningen vad gäller våldtäkter och sexuella relationer med minderåriga lades fram men antogs inte av det förra parlamentet. Processen med lagförslag i det nya parlamentet måste börja om från början och kan ta många år.

15. Barnets rättigheter

Barnets rättigheter skyddas i lag men i praktiken förekommer grova kränkningar på en rad områden.

Rekrytering av barn under 18 år till regeringsarmén, inklusive paramilitära grupper och milis, förekommer. Även före detta LRA-barn har rekryterats till armén.

Grova övergrepp utförs av rebellrörelsen LRA i norra Uganda där barn tvångsrekryterats som barnsoldater och sexslavar till rebellerna. Under åren uppskattas 26 000 barn ha kidnappats av LRA. Mellan 30 000 och 50 000 barn, så kallade nattvandrare, har varje kväll gått in till städer för att sova i skydd mot LRA. Dessa barn är också i riskzon för andra övergrepp såsom sexuellt utnyttjande. Situationen har emellertid förbättrats mycket på senare tid, exempelvis uppskattades antalet nattvandrare i slutet av 2006 till mellan 6 000 och 10 000, men framtiden för dessa barn beror på utvecklingen av fredssamtalen i Juba.

Mängden barn i behov av särskilt skydd är enormt. Närmare två miljoner (20 procent av landets barn) har förlorat en eller båda föräldrar på grund av väpnade konflikter och hiv/aids-epidemin. Rapporter under året pekar på en allvarlig situation vad gäller handel med unga flickor och pojkar, särskilt från Karimoja.

Uppgifter om omfattningen av barnoffer (child sacrifice) är begränsade men rapporter pekar på att det är ett betydande problem.

Våldtäkt och sexuellt umgänge med minderåriga (fyra till 15 år) är bland de vanligaste brotten och upptar en stor del av domstolars verksamhet. Det finns stora behov av lagreformer i syfte att skydda barnen i denna fråga.

Barnarbete är vanligt förekommande i jordbruk, hushåll, fiske och vallning. En del arbete är skadligt, en del ökar risken att bli utsatt för våld och utnyttjande.

Rättsystemet för barn som begått brott är problematiskt (juvenile justice). Ofta får de samma straff och sitter i samman fängelser som vuxna.

Det finns ett antal internationella och nationella organisationer som arbetar för att förbättra respekten för barnets rättigheter i Uganda.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etiska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Diskriminering beroende på befolkningsgrupp, stam- och familjetillhörighet förekommer. Konflikter och varierande resursnivåer mellan olika regioner i landet stärker känslan av diskriminering. President Museveni och NRM säger sig vilja skapa en nation av de många befolkningsgrupperna i Uganda. Allvarliga eller ökade spänningar mellan befolkningsgrupper finns dock. Spänningar råder huvudsakligen mellan norra samt östra Uganda mot de södra samt västra delarna. Vidare har våldet mellan grupper i Karimoja stärkt etniska spänningar i området. Batwa och ik tillhör de i särklass mest diskriminerade befolkningsgrupperna.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet

Homo-, och bisexuella samt transpersoner diskrimineras och trakasseras av ugandiska myndigheter och polis. Frågan är starkt stigmatiserad och HBT-personer saknar i princip skydd av staten. Enligt en så kallad sodomy law är homosexualitet förbjudet i lag med livstids fängelse som högsta straff. Förra året förbjöds äktenskap mellan personer av samma kön i författningen. Arresteringar är vanligt förekommande men exempel på konkreta rättsfall är begränsad. De åtalade gör vad de kan för att slippa rättegång, exempelvis förekommer betalning av mutor. Under året publicerade tidningen Red Pepper namn och adresser på 45 personer som anklagades för homosexualitet. En organisation som företräder HBT-personer genomsöktes av polis under 2005 och ledaren för organisationen valde att lämna landet i väntan på rättegång. Lokala MR-organisationer har hittills inte agerat för att stödja HBT-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

18. Flyktingars rättigheter

Antalet flyktingar, främst från Sudan, Demokratiska republiken Kongo och Rwanda uppgår till drygt 200 000. Antalet ugandiska internflyktingar uppskattas till mellan 1,5 och två miljoner.

Externflyktinglägren administreras av UNHCR (United Nations High Commissioner för Refugees). I nordvästra Uganda uppges dessa vara i det närmaste självförsörjande vad gäller livsmedel sedan de tilldelats land för odling. UNHCR har berömt regeringens flyktingpolitik och har tillsammans med regeringen lanserat en strategi som bygger på regeringens och UNHCR:s policy att inte göra någon större åtskillnad mellan flyktingar och den övriga befolkningen.

Internflyktingarna lever emellertid i läger under miserabla och ibland livshotande förhållanden. Vissa av lägren har existerat sedan konfliktens början, men ökade dramatiskt i samband med regeringens militära offensiv år 2002. Antalet flyktingar ökade då med över 300 procent och många tvångsförflyttades till läger. Civilbefolkningens fria rörlighet utanför flyktinglägren har begränsats av armén, men har på sistone ökat. Flyktinglägren har inte försörjts med adekvat tillgång på vatten, hälsa, utbildning och sanitära faciliteter. WHO:s studie om dödlighet från förra året pekar på att runt 1 000 människor dör varje vecka som en direkt orsak av konflikten och dåliga hälsoförhållanden i lägren.

Norra Uganda har fått ökad internationell uppmärksamhet på senare år. FN:s samordnare för humanitära frågor Jan Egeland besökte landet hösten 2003 och framhöll norra Uganda som en av världens värsta humanitära kriser. Det humanitära biståndet är ännu långt ifrån proportionerligt i förhållande till krisens omfattning. Regeringens egna insatser är vidare begränsade.

19. Funktionshindrades rättigheter

Personer med funktionshinder är utsatta, men en positiv särbehandling förekommer på det politiska området. Ett antal platser i parlamentet och i de lokala förvaltningarna är vikta för personer med funktionshinder. Det finns emellertid ingen tydlig politik för hur funktionshindrades rättigheter ska tillvaratas. Vissa givare bedriver arbete som syftar till att förbättra funktionshindrade personers situation.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Antalet oberoende organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter har vuxit under senare år. Paraplyorganisationen HURINET samordnar ett antal viktiga organisationers verksamhet bland annat Legal Aid Project, Human Rights Focus, The Uganda Association of Women Lawyers, Foundation for Human Rights Initiative, Uganda Gender Resource Centre och African Centre for Treatment of Torture Victims.

Debatten om frågor rörande mänskliga rättigheter är livlig och övergrepp påtalas inte bara av organisationerna utan också av media och enskilda parlamentsledamöter. En ny lagstiftning kan allvarligt komma att begränsa enskilda organisationers möjligheter att verka. Lagen innebär att organisationer

måste registrera sig på nytt vartannat år. Styrelsen som skall fatta besluten består bland annat av säkerhetsfolk men saknar representanter från civila samhället.

Advokatkåren och dess fackliga organisation Uganda Law Society, ULS, anses stå självständig gentemot myndigheterna. ULS gör offentliga uttalanden i rättsliga frågor och enskilda advokater driver fall mot staten.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Det finns få eller inga mellanstatliga organisationer som endast ägnar sig åt rådgivning om mänskliga rättigheter i Uganda. Däremot anlägger allt fler bi- och multilaterala givare ett rättighetsperspektiv på utvecklingssamarbetet. Sverige har ett stöd för att främja mänskliga rättigheter i Uganda.